

U.1982.93H

H. D. 9. december 1981 i sag II 288/1980

K (adv. P. Holm-Jørgensen e.o.)

mod

P (Mrs. Lisbeth Victor Hansen e.o.).

Familiert 2.2

Ikke sameje over bil og fast ejendom i samlivsforhold, men derimod over indbo. Kvinden tillagt skønsmæssig godtgørelse på 20.000 kr.

K og P flyttede 1. oktober 1975 sammen i et af K kort forinden erhvervet hus. Den 17. juli 1978 ophørte samlivet, og P nedlagde derefter ved skifteretten påstand om, principalt at den faste ejendom en personbil og indbo ansås tilhørende P og K i sameje subsidiært at der blev tillagt hende en godtgørelse. For Højesteret ændrede P sin principale påstand til et pengekrav. - Der fandtes ikke at være godtgjort et mellem parterne bestående sameje vedrørende den faste ejendom og bilen, hvorimod indboet fandtes at tilhøre dem i lige sameje. Efter karakteren af parternes ikke ganske kortvarige samliv, den herunder skete betydelige forøgelse af ejendommens værdi og det oplyste om parternes indtægtsforhold og fælles økonomi under samlivet blev der skønsmæssigt tillagt P 20.090 kr., også dækkende P's andpart af indboet. [1] (Dissens for kun at tilkende P halvdelen af indboets værdi med 5.350 kr.).

Ringkøbing rets dom 23. oktober 1979.

Den 1. oktober 1975 flyttede sagsøgerinden i denne sag, P, sammen med sagsøgte, K, i et af sidstnævnte ved betinget skøde af 22. september 1975 erhvervet hus. Parterne var da henholdsvis 19 og 20 år gamle. Den 17. juli 1978 ophørte samlivet, idet sagsøgerinden fraflyttede den fælles bopæl.

Under denne sag, anlagt den 26. april 1979 ved skifteretten, har sagsøgerinden nedlagt påstand om, at de i fællesboet værende aktiver, bestående af den faste ejendom, matr. nr. - - -, en personbil, mrk. Simca 1307, årgang 1977 og indbo, tilhører parterne i lige sameje, subsidiært at der består sameje i et andet forhold, mest subsidiært at der tillægges sagsøgerinden en godtgørelse efter skifterettens skøn. Skæringsdagen påstås fastsat til den dag, hvor opgørelse finder sted.

Sagsøgte har påstået frifindelse, subsidiært at der alene statueres sameje vedrørende enkelte aktiver. Skæringsdagen påstås fastsat til datoen for den faktiske samlivsophævelse.

Der er meddelt begge parter fri proces.

Den faste ejendom er under sagen vurderet af autoriseret ejendomsmægler, der har anslået værdien pr. 28. juni 1979 til 420.000 kr. og pr. 1. juli 1978 til 390.000 kr. Bilen er vurderet til 44.000 kr.

Under sagen er afgivet forklaring af parterne samt vidneforklaring af sagsøgerindens fader - - -, og sagsøgtes moder, - - -.

Sagsøgerinden har forklaret, at parterne har kendt hinanden siden 1970. Det var sagsøgte, der fik ideen til, at de skulle flytte sammen i det hus, han var ved at erhverve. De så sammen på huset, og sagsøgerinden var med til at vælge farver, idet huset i øvrigt næsten var færdigt. Sagsøgerinden havde ca. 10.000 kr. stående på sin lønkonto, og sagsøgte havde også et beløb, men hele udbetalingen på 40.000 kr. lånte de i banken. Det var alene sagsøgte, der underskrev banklånet, ligesom det også var ham alene, der underskrev såvel slutseddel som skøde. Slutsedlen blev underskrevet den 1. september 1975, og sagsøgerinden mener, at det mellem parterne og deres forældre var blevet drøftet, at hun ikke kunne underskrive, da hun ikke var myndig. Hun

er ikke i tvivl om, at alle havde den opfattelse, at ejendommen skulle ejes af dem begge i lige sameje, og det var i hvert fald en forudsætning for hendes fader, der sammen med sagsøgtes fader kautionerede for banklånet. Hun har flere gange under samlivet forsøgt at få sagsøgte til at gå med til at skødet blev ændret, så også sagsøgerinden kom til at stå som medejer, men sagsøgte afslog hver gang, idet han sagde, at de penge, det ville koste, kunne bruges til andre ting. Han nægtede også at gå med til, et allerede aftalt møde, som hun havde med advokaten, og mødet blev derfor ikke til noget. Sagsøgerinden havde under hele samlivet egne indtægter. I tiden fra februar 1976 til marts 1977 gik hendes løn ind på sagsøgtes lønkonto, hvorfra banken trak afdragene på det optagne lån til udbetalingen. De kvartårige terminsopkrævninger fra kreditforeningslånene på henved 8.000 kr. hver blev derimod sendt til deres bopæl og i den tid, hvor de havde hver sin konto, blev de betalt af den af parterne, der havde flest penge stående på kontoen,

94

medens de i øvrigt blev betalt af fælleskontoen. Der var ikke indgået nogen som helst aftale om deling af de fælles udgifter.

Bilen købtes i slutningen af 1977. En Hondavogn, som parterne havde anskaffet i 1976, blev givet i bytte tilligemed en kontant erlægelse på 6.000 kr., hvoraf sagsøgerinden betalte halvdelen. Resten af købesummen klaredes ved optagelse af banklån, som alene sagsøgte underskrev på.

Indbo er købt af begge i forening og betalt kontant. Om hårde hvidevarer har sagsøgerinden forklaret, at hun fik en opvaskemaskine i fødselsdagsgave af sagsøgte. En tørretumbler har hun købt for overskydende skat, mens øvrige maskiner er købt i fællesskab, særlig på foranledning af sagsøgerinden, der stod for hele husholdningen og maskinernes brug.

Sagsøgte har forklaret, at han ønskede at købe hus som investering i forbindelse med, at han blev udlært som elektriker. Ejendomshandleren havde opstillet et regnskab for sagsøgte, hvorefter sagsøgte ville kunne sidde i huset på baggrund af sin egen indtægt. Sagsøgte har ingen erindring om, hvorvidt der mellem parterne og deres forældre har været talt om eventuelt sameje, forinden dokumenterne blev underskrevet. Men parterne har talt meget om det senere, idet sagsøgerinden ønskede at komme til at stå som medejer på skødet. Sagsøgte afslog det hele tiden, i begyndelsen måske nok begrundet i de omkostninger, en berigtigelse ville kræve, men det har aldrig foresvævet sagsøgte, at sagsøgerinden skulle være medejer. Det af sagsøgerinden omtalte besøg hos advokat fik sagsøgte først besked om et par timer, før det skulle finde sted. Terminsydelserne vil sagsøgte mene, at han har betalt den væsentligste del af.

Vedrørende erhvervelsen af Simca'en kan det nok passe, at sagsøgerinden har betalt henved 3.000 kr. Men Hondaen, der blev givet i bytte var erhvervet ved, at sagsøgte gav en anden vogn, som han havde, da samlivet blev indgået, i bytte, ligesom han lånte 4.500 kr. af sin fader, medens resten blev lånt i banken. Sagsøgte har om erhvervelsen af møbler forklaret som sagsøgerinden. Vedrørende opvaskemaskine og andre hårde hvidevarer har sagsøgte forklaret, at alt er købt hos hans arbejdsgiver, Tim El-forretning. Der er trukket et fast månedligt beløb på hans konto til betaling, og vaskemaskinen er en gave fra hans mester. Han husker ikke, om han har givet sagsøgerinden opvaskemaskinen i fødselsdagsgave.

A har forklaret, at det var hans datter, der bad ham kautionere. Det var en forudsætning for vidnet, at sagsøgerinden blev medejer, og han forstod på sagsøgtes moder, med hvem han drøftede kautionen, at også hun mente, at parterne i fællesskab skulle eje den faste ejendom. Vidnet har været med ude at se på huset, men har ikke deltaget i forhandlinger. Han har først senere fået at vide, at sagsøgerinden ikke kunne underskrive på grund af umyndighed. Sagsøgte har ikke overfor vidnet på noget tidspunkt givet udtryk for, at sagsøgerinden skulle være medejer.

B har forklaret, at hun har været med ude at kikke på huset. Hun husker ikke, at hun skulle have drøftet spørgsmålet om kaution med vidnet A. Hun husker heller ikke, om der er talt om sameje. Hun og hendes mand har aldrig blandet sig i sagsøgerindens og sagsøgtes sager, udover at hendes mand kautionerede for sagsøgte.

Det er under sagen oplyst, at sagsøgerinden i årene 1975, 1976 og 1977 har haft en indkomst på henholdsvis 24.767 kr., 26.942 kr. og 53.363 kr. Sagsøgtes tilsvarende indkomst udgjorde 60.147 kr., 91.297 kr. og 110.134 kr.

Sagsøgerinden har til støtte for sin påstand gjort gældende, at der er indgået en aftale om sameje. I anden række gøres det gældende, at samlivets varighed sammen med den omstændighed, at sagsøgerinden har bidraget økonomisk efter evne, og at parterne har haft fælles økonomi, taler for, at der er opstået et sameje under samlivet. Sagsøgerindens indtægt har været nødvendig for erhvervelsen af aktiverne, og samtlige aktiver er anskaffet under samlivet. Det kan ikke tillægges betydning, at aktiverne står i sagsøgtes navn, da dette blot er en traditionel udformning.

Sagsøgte har til støtte for frifindelsespåstanden anført, at der ikke er indgået aftale om sameje. Forældrenes eventuelle forudsætninger herom er uden betydning, og sagsøgte har konsekvent afslået at få sagsøgerinden med på skødet som medejer. Sagsøgerinden har herefter ikke fulgt spørgsmålet op, og hun har endda ikke sikret sig, at nogle af de løsoeffekter, der siden er anskaffet, er blevet noteret som købt og betalt af hende. Spørgsmålet om hendes underskrift på skødet kunne let være klaret gennem en ansøgning til Amtet. Alle aktiver er anskaffet i sagsøgtes navn, og han har haft økonomisk baggrund for at klare alle forpligtelserne. Samlivets kortvarighed tilsiger i det hele taget nærmere, at der har været tale om en slags prøvetid,

95

og parterne har på grund af deres unge alder næppe tænkt dybere over de økonomiske konsekvenser af deres dispositioner. Det må antages, at sagsøgerinden i det væsentlige har betalt for kost og logi og i øvrigt har haft sine indtægter til sig selv.

Skifteretten skal bemærke:

Det findes ikke godtgjort, at der mellem parterne er indgået en aftale om sameje. Derimod findes der, under hensyn til at den faste ejendom

Overtagelse af gæld	224.526 kr.	
Kontant udbetaling	49.474 kr.	
Udstedelse af pantebrev	116.000 kr.	

Ialt	390.000 kr.	

Kontantværdi:		
Udbetaling	49.474 kr.	
Sælgerpantebrev, anslået kurs 50, kursværdi	58.000 kr.	
2. Bilen, Simca, i henhold til vurdering	44.000 kr.	
3. Indbo, i henhold til aftale	10.700 kr.	

Ialt	162.174 kr.	
Passiver		
Lån i Midtbank pr. 1/8 1978, til huset	28.945 kr.	
Lån i Midtbank, til bil	31.747 kr.	60.692 kr.
	-----	-----
		101.482 kr.

Indstævnte har for landsretten ikke gentaget anbringendet om, at der skulle være indgået en aftale om sameje.

For landsretten er der påny afgivet forklaring af parterne.

Appellanten har forklaret, at parterne fra februar 1976 til marts 1977 havde fælles økonomi, idet hendes løn gik ind på hans konto. Denne ordning ophørte, fordi indstævnte var utilfreds med, at hun ikke kunne komme til at stå som medejer af den faste ejendom. Som nævnt i dommen var det dog både før og efter den nævnte periode således, at

straks efter erhvervelsen er blevet benyttet til fælles bolig, og idet ingen af parterne har erlagt nogen del af udbetalingen, hvorimod det må antages, at sagsøgerinden såvel i den tid, hvor parterne havde fælles løn-konto, som i øvrigt har været med til at betale både afdrag på lånet og terminsydelser, at være opstået et sameje om ejendommen. Vedrørende de øvrige aktiver anskaffet under samlivets beståen findes det ligeledes godtgjort, at sagsøgerinden har bidraget til erhvervelsen i et sådant omfang, at der bør statueres sameje. I mangel af nærmere dokumentation for, hvad hver af parterne har betalt under samlivet, findes det, da sagsøgerindens indtjening ikke har været af ganske underordnet betydning i forhold til sagsøgtes, og under hensyn til samlivets varighed rimeligt at fastslå, at samtlige i denne sag omhandlede aktiver ejes af parterne i lige sameje. Skæringsdagen findes at burde sættes til den 17. juli 1978, hvor samlivet faktisk ophørte, under hensyn til, at alle senere ydelser er betalt af sagsøgte.

Sagsøgerindens principale påstand tages herefter med denne begrænsning til følge.

Ingen af parterne betaler sagsomkostninger til den anden part eller til Statskassen.

Vestre Landsrets dom 20. maj 1980 (7. afd.) (Juul-Olsen, Unmack Larsen, Stamp (kst.))

Den indankede dom er afsagt den 23. oktober 1979 af skifteretten i Ringkøbing.

For landsretten har appellanten, K, principalt gentaget sin i første instans nedlagte påstand om frifindelse og har subsidiært nedlagt påstand om, at indstævnte, P, tilpligtes at anerkende, at en af retten fastsat større andel af aktiverne end halvdelen tilhører ham.

Indstævnte har principalt påstået dommen stadfæstet og har subsidiært nedlagt påstand om, at appellanten tilpligtes at betale hende en godtgørelse eller et vederlag efter rettens skøn.

Begge parter har haft fri proces under anken.

Under anken er fremlagt følgende opgørelse over de i sagen omhandlede aktiver og passiver pr. august 1978, og parterne har erklæret, at de begge kan tiltræde opgørelsen:

»1. Ejendommen vurderet til kr. 390.000, således:

de fælles udgifter blev afholdt af den af dem, som havde flest penge. Han vil mene, at det normalt var ham, som betalte terminsydelserne på de faste lån i ejendommen. Til gengæld betalte indstævnte så andre af de fælles udgifter.

Indstævnte har forklaret, at hun er født i 1954, og at parterne er kommet sammen siden 1970. Det var efter appellants forslag, de flyttede sammen i

1975, og det var efter fælles aftale, de købte huset i -. Når hun i marts 1977 fik sin egen lønkonto, skyldtes det alene, at hun på det pågældende tidspunkt havde fået andet arbejde. De løbende udgifter til husholdningen blev normalt betalt over appellants konto, som var en checkkonto, medens større beløb, f.eks. til terminsydelser, blev hævet på hendes konto.

Landsretten skal udtale:

Det lægges til grund, at det alene skyldtes den omstændighed, at indstævnte ved købet af ejendommen var umyndig, at alene appellanten og ikke parterne i fællesskab fik skøde på ejendommen.

Som følge heraf og i øvrigt af de grunde, der er anført i dommen, stadfæster landsretten denne.

Ingen af parterne betaler sagsomkostninger for landsretten til den anden part eller til statskassen.

Højesterets dom.

Den i denne sag af Vestre Landsret afsagte dom er med Justitsministeriets tilladelse indanket for Højesteret.

I pådømmelsen har deltaget syv dommere: P. Christensen, Thygesen, Høeg, Funch Jensen, Weber, Gersing og Kiil.

For Højesteret har appellanten principalt gentaget sin frifindelse påstand og har subsidiært påstået frifindelse mod betaling af et beløb på ikke over 50.741 kr. svarende til halvdelen af nettoværdien af ejendommen, bilen og indboet, og således at beløbet ikke forrentes.

Indstævnte har principalt påstået stadfæstelse, subsidiært at appellanten tilpligtes at betale et beløb efter rettens skøn mindre end 50.741 kr. med sædvanlig procesrente fra samlivets ophør den 17. juli 1978, subsidiært fra et senere tidspunkt.

Indstævnte har oplyst, at hendes krav også for så vidt angår den principale påstand nu i realiteten er et pengekrav. Den subsidiære påstand er nedlagt for det tilfælde, at Højesteret finder, at der er opstået sameje i mindre omfang end statueret ved landsrettens dom, eller at der slet ikke er opstået sameje mellem parterne.

Der er til brug for Højesteret afgivet nye forklaringer og tilvejebragt yderligere oplysninger.

Appellanten, der er født 30. december 1954, har bl.a. forklaret, at han i september 1975 havde 13.000 kr. på en bankkonto. Indstævnte deltog ikke i forhandlingerne med ejendomshandleren. Om bilen har appellanten forklaret, at han havde en Saab, da de flyttede sammen. Den blev solgt i 1977 for 7.000 kr., hvorefter han købte en Honda for 40.000 kr. Købesummen blev betalt kontant med de nævnte 7.000 kr., et lån fra hans fader på 4.500 kr. og resten ved et banklån. I 1978, før indstævnte flyttede, solgte han Hondaen for 35.000 kr. og købte Simcaen for ca. 54.000 kr. Heraf betalte indstævnte 3.000 kr., ligesom han selv betalte et beløb, hvortil kom, at billånet i banken blev forhøjet.

Indstævnte, der er født 5. januar 1956, har bl.a. forklaret, at hun og appellanten ikke direkte havde talt om ægteskab, men følte sig som ægtefolk. Hun deltog ikke i møder med ejendomshandleren og ej heller ved oprettelsen af slutsedlen eller skødet eller ved optagelsen af banklånet. Hun husker ikke, om hun så nogen opstilling fra ejendomshandleren. De lod denne undersøge, om hun var myndig, og blev herved klar over, at hun ville blive myndig ca. 3 måneder senere, men ejendomshandleren fandt, at der burde skrives under med det samme, idet de ellers kunne risikere, at huset blev solgt til anden side. Allerede fra indflytningen i huset indgik hendes løn på appellants konto. Om bilerne har hun forklaret, at Hondaen blev købt i 1976 og Simcaen i december 1977, men hun har i øvrigt kunnet tiltræde appellants forklaring.

Parternes advokater har oplyst, at det kan lægges til grund, at appellants og indstævntes indtægter efter fradrag af skatter under samlivet er indgået i den fælles husholdning med henholdsvis ca. 220.000 kr. og ca. 93.000 kr.

Efter det foreliggende findes det ikke godtgjort, at der mellem parterne består et sameje vedrørende den faste ejendom og bilen, hvorimod indboet findes at måtte tilhøre dem i lige sameje.

Fire dommere P. Christensen, Weber, Gersing og Kiil - udtaler herefter:

Efter karakteren af parternes ikke ganske kortvarige samliv, den herunder skete betydelige forøgelse af ejendommens værdi samt det oplyste om parternes indtægtsforhold og fælles økonomi under samlivets beståen findes der at burde tillægges indstævnte et beløb, hvis størrelse fastsættes skønsmæssigt til 20.000 kr. under hensyn til, at beløbet også skal indeholde dækning for indstævntes andel af indboet. Disse dommere stemmer derfor for at pålægge appellanten at betale dette beløb med sædvanlig procesrente fra sagens anlæg den 26. april 1979.

97

Tre dommere - Thygesen, Høeg og Funch Jensen - udtaler:

Efter en samlet bedømmelse af parternes forhold, herunder navnlig samlivets korte varighed, findes der ikke tilstrækkeligt grundlag for at tilkende indstævnte noget beløb udover det til halvdelen af indboets værdi svarende. Disse dommere stemmer herefter for at tilkende indstævnte 5.350 kr. med renter som af flertallet anført.

Der vil være at give dom efter stemmeflertallet.

Med hensyn til sagens omkostninger forholdes som nedenfor bestemt, hvorved bemærkes, at begge parter har haft fri proces også for Højesteret.

Thi kendes for ret:

Appellanten, K, bør inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse til indstævnte, P, betale 20.000 kr. med renter 2% over Nationalbankens diskonto fra den 26. april 1979, til betaling sker.

Ingen af parterne betaler sagsomkostninger for nogen af retterne til den anden part eller til statskassen. [2]

1. Jfr. U.1980.480 H og Nørgaard i U1981B.183-87 med de deri indeholdte henvisninger til andre indlæg vedrørende sagens problem.
2. Salærer til hver af de beskikkede advokater, 8.000 kr.